

LAPUAN VANHA PAUKKU

TEOLLISUUSYMPÄRISTÖN IDENTITEETIN MUUTOS

Helena Teräväinen

Lapuan vanhan patruunatehtaan alue kaupungin sydämessä siirtyi kaupungin omistukseen vuonna 1993. Kiivaan suunnittelu- ja toteutusvaiheen jälkeen muuttui suljettu teollisuusalue avoimeksi julkiseksi tilaksi. Alueelle sijoitettiin kaupunginkirjasto ja muita kulttuuritiloja sekä pienyrityksiä. Tilojen uudiskäytössä ei kuitenkaan ollut kyse pelkistä fyysisistä muutoksista, sillä jo suunnittelun varhaisvaiheessa paikan identiteetti koettiin keskeiseksi tekijäksi. Rakennettuun kulttuuriympäristöön sitoutuu historiallisia, arkkitehtonisia ja miljööarvoja, joita tässä artikkelissa lähestytään kulttuurin määrittelyn¹ kautta. Artikkelin pohjautuu kirjoittajan tekemään tutkimukseen Lapuan Vanhan Paukun projektista ja alueen identiteetistä. Helena Teräväinen osallistui projektiin sekä arkkitehtina että kaavoittajana.

Lapuan kaupunki osti Lapuan Patruunatehtaan vanhan alueen valtiolta 1993. Tehdasalue sijaitsee keskellä kaupunkia Lapuanjoen rannalla. Koko alue on noin yhdeksän hehtaarin kokoinen ja vanhoissa kiinteistöissä oli tilaa yhteensä noin 20000 km². Erikokoisia ja -ikäisiä rakennuksia oli useita kymmeniä. Vanhimmat osat tehdasrakennuksista oli rakennettu viime vuosisadan alussa.

Lapualainen tehtailija Eino Lahdensuo rakensi saahansa yhteyteen Lapuanjoen rannalle noin vuonna 1918 massatehtaan, joka ei veden laadun tai määrän vuoksi kuitenkaan koskaan pystynyt toimimaan. Vuonna 1923 valtio osti alueen patruunatehtaalleen kansanedustaja Einon sedän Jalo Lahdensuon suositeltua asiaa puolustusministerille. Seuraavien seitsemän vuosikymmenen aikana VPT:n (Valtion Patruunatehdas) alueelle rakennettiin erilaisia ja erikokoisia tehdasrakennuksia, kunnes vuonna 1976 tapahtu-

neen räjähdysonnettomuuden jälkeen tehtaan toimintaa ruvettiin pikku hiljaa siirtämään keskustan ulkopuolelle Jouttikallion teollisuusalueelle.

Tehtaan tuotteiden, ammusten nimestä syntyi nimi koko alueelle; kaikki tunsivat tehtaan ”paukkuna”. Nimi tuntui kuuluvan työntekijöille ja tuotteelle, joten se siirtyi heidän mukanaan uudelle tuotantoalueelle. Kulttuurikeskusta suunniteltiin aluksi Vanhan Patruunatehtaan nimisenä, mutta ennen kirjaston rakennustöiden aloittamista kaupunginhallitus päätti, että aluetta nimitettäisiin Vanhaksi Paukuksi.

Vuonna 1993 kaupunki aloitti nopeasti alueen suunnittelun. Kaupunkiin oli parin vuosikymmenen ajan suunniteltu uutta kirjastorakennusta. Vanha teollisuuskiinteistö nousi nyt esille realistisena sijoituspaikkana. Elinkeinoelämän vilkastuttamiseksi olisi ollut myös tarvetta uusille pk-teollisuusyrityksille.

ALUE INVENTOITIIN

Patruunatehtaan alueesta ja rakennuksista tehtiin rakennus- ja kulttuurihistoriallinen selvitys sekä alustava kuntoarvio. Alue oli ollut suljettua teollisuusaluetta perustamisestaan 1920-luvulta alkaen. Sitä ei ollut luokiteltu kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi valtakunnallisissa tai alueellisissa kartoituksissa, ja se melkein pääsi unohtumaan kaupungin omastakin kulttuuriperintöinventoinnista 1980-luvun lopulla. Alkuperäisiä piirustuksia ei juuri ollut. Rakennuskanta dokumentoitiin piirtämällä, valokuvaamalla ja lopulta myös digitaalisesti mittaamalla.

Miljöoluokittelussa arvioitiin, mitkä rakennukset tai osa-alueet olisivat historiallisesti, arkkitehtonisesti tai miljöoarvoiltaan merkittävimpiä ja paikan identiteetin kannalta tärkeimpiä säilytettäviä ja kenties vaikuttaisivat rakentavasti kaupungin imagon muodostumiseen.

Tutustuimme päättäjien kanssa muun muassa Tampereen teollisuusrakennusten uusiokäytön kohteisiin sekä tuolloin konkurssitilassa olevaan Karkkilan kaupunkiin. Meidän onneksemme rakennusvolyymit olivat Lapualla paljon pienempiä kuin tutustumiskohteissamme.

Vanhan Paukun suunnitteluprosessiin kuului paljon taloudellista vertailua ja asiantuntija-arvioita, mutta yhtenä tärkeänä voimana oli merkityksenanto rakennetulle kulttuuriympäristölle. Valtuusto päätti esisuunnitteluprojektin jälkeen 1994 keväällä, että Vanhan Paukun tiloihin sijoitetaan yritys- ja kulttuurikeskus. Käytännössä alueelle on sijoittunut pääasiassa kulttuuri-toimintoja, joihin on suhteellisen helppoa saada muun muassa Opetusministeriön rakentamisavustuksia.

SUUNNITTELUN AVAIN

Alueen päärakennuksessa Iossa Tehtaassa sijaitsee suunnitteluratkaisun avain: kaupunginkirjasto. Se sai 50 prosentin valtionavun korjauksiin ja oli siksi ratkaiseva tekijä päätöksenteossa. Tehtaan ensimmäisessä kerroksessa on lisäksi museotiloja, muun muassa Pyhälahden valokuvaamomuseo, taidenäyttelytila ja Pohjanmaan valokuvakeskuksen tila. Ison Prässin kahvilassa on muistomerkinä jäljellä vanha, melkein kymmenen metriä korkea kone, jolla prässättiin hylsyjä. Muutama alkuperäinen ikkuna on säilynyt ja näkyvillä on myös neljää eri-ikäistä tiilimuurausta. Toisessa kerroksessa on musiikkiopiston ja kansalaisopiston tiloja.

Korjaamisessa on yritetty säilyttää rakennuksen ilmapiiri ja paikan henki. Uudet toiminnot tiloihin on ikään kuin tuotu vanhan rakennuksen sisään. Uuden arkkitehtuurin muotokieli on modernia ja tehtaaseen sopivaa teräsportaineen ja tasoinen. Tunnelman luomisessa on käytetty värejä ja pitkiä tehdassalinäkymiä, jotka on saatu aikaan käyttämällä seinärakenteissa paljon lasia. Iso Tehdas vihittiin käyttöön vuonna 1998.

Alueen helmi on pieni Pajakappeli. Entisestä kaasulaitoksesta ja sepän pajasta tuli hiljentymisen paikka. Siellä on 40 kynttilää muistuttamassa räjähdysonnettomuudessa kuolleista 40 uhrista. Toinen iso tehdasrakennus Työkalutehdas muutettiin aluksi kevyillä korjauksilla aikuiskoulutusikäiseen ammattikoulun tiloiksi. Nytemmin siihen on sijoittunut iso kuntosali. Työkalutehtaan betonisiivessä on harrastajateatterin tila Hiomo. Varsinainen yritystilojen saneeraaminen on alkanut kolmisen vuotta sitten Makasiiniin, joka oli ennen keskusvarastona. Nyt siinä toimii kangas- ja lahjatavaraliike, valokuvaamo, ATK-ryrittäjä, kampaamo ja pian myös hammaslääkärin vastaanotto.

Akateemikko Juha Leiviskä suunnittelee parhaillaan taidemuseota entiseen lataamoon.

IDENTITEETIN JÄLJILLÄ

Kaupunkien markkinointi perustuu tavallisesti imagotutkimuksiin. Imagolla tarkoitetaan ulospäin suunnattua ja markkinoitavaa mielikuvaa. Yhteisön omaa käsitystä, sisäistä kokemusta, kutsutaan sen sijaan identiteetiksi. Voidaan puhua fyysisen ympäristön ominaispiirteistä muodostuvasta identiteetistä tai ympäristön käyttäjien identiteetistä. Arkkitehdin määritellesä identiteettiä on se tehtävä paikan ja tilan määrittelyn ja kokemuksen kautta.

Arkkitehtuurin tutkimuksessa on kirjoitettu paljon paikasta ja paikan hengestä sekä näihin liittyen identiteetistä. Kun Vanhan Paukun suunnitteluprosessin alkuvaiheissa kymmenen vuotta sitten yhtenä uhkaavana lähtökohtana oli alueen täydellinen murentuminen tai hajottaminen toimintoihin, jotka eivät olisi ottaneet huomioon mahdolli-

sia, vielä todistamattomia historiallisia tai muitakaan arvoja, piti työkaluiksi ottaa niin *genius loci* (paikan henki) kuin kollektiivinen muistikin.²

Alueen historiallinen arvo oli tietysti olemassa, mutta ei tiedostettuna. Paikka – Vanha Paukku – oli seissyt paikallaan melkein kahdeksankymmentä vuotta, mutta kiellettyä ja suljettuna alueena muilta kuin työntekijöiltään. Puolustusministeriön alaisessa asetehtaassa tehtiin salaista työtä ja aluetta kiersi korkea rauta- ja piikkilankaaita, jonka merkitys ainakaan aluksi ei ollut pelkästään symbolinen. Tehtaan väki, joka jätti alueen ja muutti uusiin tiloihin, poistui omasta mielestään täysin käyttökelttomista tuotantorakennuksista, joilla ei ollut mitään arvoa: ”dynyä alle”, kuten eräsikin sanoi. Tehtaan johtaja ihmetteli, kun taidehistorioitsija Kristina Ahmaksen kanssa ihastuneina tutkimme porrashuoneiden detaljeja ja kerroimme innoissamme, kuinka löysimme tehtaan pienestä historiikista arkkitehti Onni Tarjanteen nimen ensimmäisen saneeraussuunnitelman tekijänä.

TEHDAS OSANA LAPUAN IMAGOA

Patruunatehtaan aluetta ei ollut luetteloitu teollisuus- tai rakennusperintöä käsitteleviin Museoviraston, Ympäristöministeriön tai alueellisten instanssien inventointeihin. Alueella tulisi siis olemaan se arvo, minkä me pystyisimme sille yhteisönä osoittamaan. Tällä hetkellä, kymmenen vuoden prosessin jälkeen, se on Museoviraston listoilla valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisena ympäristökokonaisuutena sekä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa.

Suunnitteluprosessin alussa oli jo nähtävissä, että aluetta voitaisiin käyttää hyödyksi kaupungin imagon rakentamisessa, mutta kuinka se onnistuisi, kun kyseessä oli teollisuusalue ja Lapuan kaupunki on vahvaa Etelä-Pohjanmaan maaseutua, jonka identiteettiin liittyvät lähinnä kaksifooninkiset punaiset maalaistalot sekä avara peltolakeus? Vaikka alue oli ollut muilta kuin työntekijöiltä suljettu, ei työväestön ja muiden asukkaiden välillä ollut suurempaa juopaa. ”Tie mustanaan, joka savusta sinne polki väkeä töihin”, totesi eräs vanhoja aikoja muistellut lapualainen isäntä. Lienee Lapuan vankka oikeistolaisuus vaikuttanut alun perin tehtaan sijoittamiseenkin vuonna 1923. Sen lisäksi että oltiin mahdollisimman kaukana itärajasta ja Lapuanjoki antoi tiettyä turvallisuutta, oli tuolloin pitäjässä saatavilla luotettavaa työvoimaa eikä ollut sabotaasinpelkoa.

Suunnitteluseminaareissa vertasin Vanhan Paukun aluetta Tampereen tehtaisiin ja esittelin sitä aukioiltaan ja rakenteeltaan Lapuan urbaaneimpana paikkana. Vertasin sitä Keski-Euroopan vanhoihin kaupunkeihin saadakseni päättäjät näkemään rähjäisen teollisuusalueen symboliset arvot tulevaisuuden mahdollisuutena. Myöhemmin näyttäessäni kuvaa olemassa olevasta yhteisesti hyväk-

sytystä kulttuuriperinnöstä, komeasta pohjalaistalosta Lapuanjoen rannalla ja veratessani sitä tehtaan kaksikerroksiseen pääjulkisivuun joelta nähtynä paljastui toki monia samanlaisuuksia. Klassismin arkkitehtuurin kieli on nähtävissä molemmissa ja kumpikin edustaa lopulta samaa kulttuuriperintöä ja arjen kauneutta.

Vanhalla Paukulla oli vielä eräs identiteetin kannalta vahva tekijä: se oli tunnettu varsin ikävästä asiasta. Kun Lapuan Patruunatehtaan lataamo räjähti 1976 ja onnettomuudessa kuoli 40 ihmistä, oli se rauhanajan suurin katastrofi Suomessa ja siitä kuultiin ympäri maailmaa. Kuinka tällaisen suruun perustuvan kuuluisuuden voisi hienovaraisesti kääntää positiiviseksi imagotekijäksi? Myös tehtaan tuotteet L-patruunat olivat tehneet kaupungin nimeä tunnetuksi, useimmiten kyllä urheilukilpailuissa, mutta kaiketi myös muissa sodissa kuin omassa viime sodassamme, jolloin tehtaalla oli ainakin 1000 ihmistä töissä ja sieltä lähti miljoonia patruunoita. Sota kansan yhdistäjänä ja kenties Lapuan patruuna sen yhdistymisen symbolina?

MIKÄ TEKEE JOSTAKIN PAIKASTA PAIKAN?

Paikka ei merkitse pelkkää sijaintia, vaan siihen yhdistyy myös se, mikä tekee sijainnista merkityksellisen osan suurempaa kokonaisuutta. Paikassa yhdistyvät luonnon ja kulttuurin elementit. Jokaisella paikalla on oma järjestyksensä, oma yhdistelmänsä, joka erottaa sen seuraavasta paikasta. Jokainen paikka on ainutlaatuinen kokonaisuus, mutta se on myös osa ajallista ja paikallista kiertokulkua. Paikat kuuluvat aina isompiin alueisiin. Historiallisen ja kulttuurisen muutoksen uusia elementtejä lisätään ja vanhoja elementtejä katoaa. Täten paikoilla on selvästi

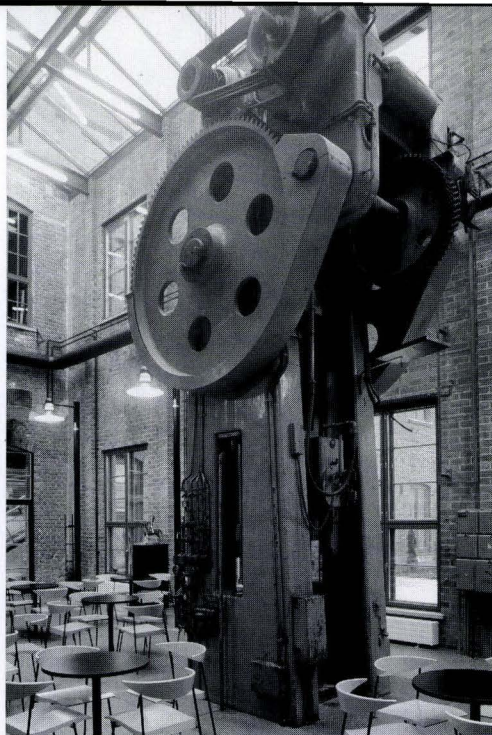
huomattava historiallinen merkitys. Vanha Paukku oli jo prosessin alkuvaiheessa ”paikka” ja prosessin kuluessa tämä paikka on saanut uusia merkityksiä. Kun tehtaasta tehtiin kulttuurikeskus, oli kyse lokalisaaion kehittämisestä.

Arkkitehti on tilan tekijä, joten paikan ymmärtäminen kulkee tilan määrittelyn kautta. Tilan luonteen ymmärtämiseksi on tärkeää selvittää tilan ja paikan väliset suhteet. Paikkoja ei saa erottaa niiden käsitteellisestä ja kokemuksellisesta yhteydestä; ihminen kokee tilan. Myös eläimillä on turvalliset paikkansa, mutta vain kulttuurisilla ja symbolisilla tasoilla paikan kokemus saa erityisen inhimillisen laadun. Inhimilliset aktiviteetit jatkuvasti muokkaavat ja luovat uudelleen eksistentiaalista – elettyä ja koettua – tilaa. Arkkitehtoninen tila perustuu välittömään tilalliseen kokemukseen, mutta sitä luodaan myös tarkoituksellisesti.

PAIKAN IDENTITEETIN KOKEMINEN

Paikka määritellään paitsi sijainnin, kokemuksen ja funktion kautta myös identiteettinsä kautta. Paikan identiteetti muodostuu kolmesta peruselementistä: sen pysyvät fyysiset puitteet, siellä tapahtuvat toiminnot ja paikkaan liittyvät merkitykset. Paikan identiteetti ei koske vain yksittäisten paikkojen eroavuuksia, vaan myöskin samanlaisuutta, joka vallitsee eri paikkojen välillä. Identiteetti voidaan määritellä siksi, mikä takaa paikan yksilöllisyyden tai erottumisen muista paikoista.

Toinen tärkeä identiteetin osa on sen tunto-merkki, jota on kuvattu paikan hengeksi, paikan tunnuksi tai termillä *genius loci* – kaikki termejä, jotka viittaavat luonteeseen tai persoonallisuuteen. Paikan henkeen kuuluu topografia ja vaikutelma, taloudelliset

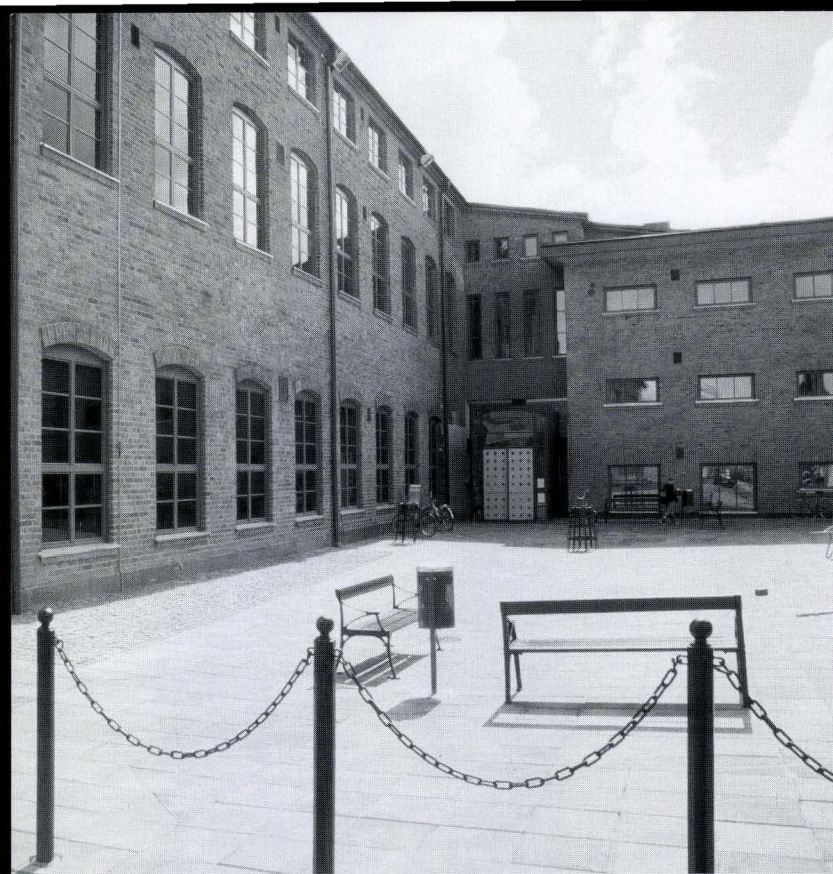

Iso Prässi kahvilassa. Kuva: Jussi Tiainen.

toiminnot ja sosiaaliset aktiviteetit sekä menneistä tapahtumista ja nykytilanteesta kumpuava erityinen merkitys. Paikan henki ei ole kuitenkaan sama kuin edellisten yhteenlaskettu summa. Paikan henki voi säilyä huolimatta identiteetin osatekijöiden huomattavista muutoksista. Siten esimerkiksi teollisen toiminnan muuttuminen kulttuuritoiminnaksi ei muuttanut patruunatehtaan identiteettiä.

Identiteettiä määriteltäessä tärkeitä ovat sisäpuolisuuden ja ulkopuolisuuden käsitteet. Sisä- ja ulkopuolen välisiä eroja ilmentävät monet ja selvästi näkyvät seikat – rakennusten seinät ja vanhojen kaupunkien muurit, kaupungin rajamerkit, kansalliset rajat, sellaiset sanonnat kuin kaupungin sisällä tai kaupungin ulkopuolella. Paikan identiteetti rakentuu myös sosiaalisesti, eli identiteetti vaihtelee yksilön, ryhmän tai paikan yhteisesti hyväksytyyn kuvan välillä. Eri ryhmillä tai yhteisöillä, joilla on erilaiset edut tai tietämys, on samoille paikoille eri identiteetit.

Paikan identiteetti on siis yhdistelmä kolmesta toisiinsa liittyvästä osatekijästä: fyysi-

Entisen Ison Tehtaan pääsisäänkäynti nykyisellään. Kuva: Helena Teräviäinen.

set piirteet, aktiviteetit tai toiminnot sekä merkitykset ja symbolit, jotka kaikki ovat keskenään samanarvoisia. Imagoa voidaan yrittää rakentaa ja tehdä, mutta sen pysyvyydestä ja menestymisestä ei ole takeita, jos sillä ole yhteyttä paikan identiteettiin eikä se ole yhteisön sisältäpäin syntynyt.

KESTÄÄKÖ VANHAN PAUKUN IDENTITEETTI?

Yksilön tai sosiaalisen yhteisöllisyyden kannalta paikat ovat elettyjä ja dynaamisia. Tähän liittyy toinen identiteetin kokemisen muoto. Monen vuosikymmenen ajan Pauku oli työnteon paikka lapualaisille, niille jotka pääsivät sisälle, mutta niille toisillekin, joille pääsy alueelle oli kielletty. Kaikki tunsivat kuitenkin jonkun siellä työskentelevän. Protestanttisen etiikan mukaan työnteon paikka on ollut hyvin arvostettu. Nykyisin Vanha Pauku on julkista tilaa, jonne kaikilla on vapaa pääsy. Kiinnostava paikka on tehnyt kirjaston tutuksi niillekin, jotka ei-

vät aiemmin sen palveluja ole tunteneet tarvitsevana.

Aiemmin vain torni ja piikkilangoilla korotettu aita olivat näkyvissä kaupunkitilassa, eikä tehtaan alue keskeisestä sijainnistaan huolimatta tuntunut kuuluvan kaupunkitilaan. Nyt avoimena kulttuurikeskuksena se on hyväksytty ja mielenkiintoinen osa kaupunkilaisten elinympäristöä.

Satunnaisen ulkopuolisuuden termein kuvattuna paikan identiteetti on vain hiukan enemmän kuin paikan toiminnot ja niiden taustatekijät. Pauku oli tehtaan näköinen ja toimintonsa symboli. Muutostyössä haluttiin myös tämä osa identiteettiä säilyttää näkyvissä ja tehdasta korjattiin osittain tehtaan tavoin, hiukan karkeasti, vaikka toiminta muuttuikin kulttuuriseksi. Ulkopuolisen silmin nähtynä paikat vähenevät joskus yksistään jonkin sijainniksi.

Paikan joukkoidentiteetti voi olla konsensusidentiteetti, joka on etäällä suorasta kokemuksesta, koska se on tarjoiltu enemmän tai vähemmän valmiina joukkotiedo-

tusvälineiden kautta. Se voi muodostua myös pysyvämmäksi julkiseksi identiteetiksi, jos se jonkin tapahtuman kautta muuttuu laajemman piirin sisäiseksi kokemukseksi. Sota-ai- kainen tarpeellisuus on vaikuttanut Paukun julkisen identiteetin syntymiseen. Ennen kaikkea räjähdysnettomuus yhdisti paikan identiteettiä joukkotiedotusvälineiden kautta ja teki sen läheiseksi kaikille suomalaisille räjähdysten ja surun paikkana. Paikan iden- titeetti tai sen laatu eivät herkästi häviä, mut- ta identiteetti ei myöskään ole pysyvä tai eh- doton. Paikan identiteetillä on monia muo- toja, mutta se on aina pohja meidän ko- kemuksellemme tästä paikasta suhteessa mi- hin tahansa muuhun.

Missä identiteetti on kehittynyt kansa- käymisen tai yhdyskunnan kokemuksien kautta, kestää se niin kauan kuin paikan sym- bolit ja niiden tärkeys säilyttävät merkityk- sensä. Toivottavasti Vanhan Paukun iden- titeetti kestää riittävän voimakkaana myös tulevaisuuden muutoksia. Oikean laatuinen identiteetti tarkoittaa yhteisön kokemusta ja silloin sitä symboloivat patsaat pysyvät pai- kallaan eikä omia seiniä kaadeta, kuten La- puan kaupungin kulttuuritoimenjohtaja Esa Sivonen sanoi kesällä 2002.

Uskon, että Vanhan Paukun identiteetin osatekijöinä on niin vahvoja osa-aineksia, ettei sitä voida murentaa: työn, surun ja yh- teisön kokemusten muovaama identiteetti vahvistuu koko ajan yhteisöllisen tekemisen paikkana. Vanhan Paukun identiteetin voi- maa rakennusperinnön osana mitataan par- aikaa: meneillään on riita tehtaan ruokala- rakennuksen säilyttämisestä. Puretaanko nyt kuitenkin omia seiniä, vaikka ne ovat osa ko- konaisuutta? Eikö niiden sisältämä symbo- liarvo työläisten yhteisöllisyyden paikkana ole riittävä, koska siihen ei suoranaisesti lii- ty räjähdysten dynamiikkaa vai onko kyse vain siitä, ettei rakennetun kulttuuriympä-

ristön merkitystä identiteetin kannalta kui- tenkaan vielä kokonaisuudessaan ole ymmär- retty?

¹ Kulttuuri on merkitysten ja merkitsevien muotojen tuottamista, mutta siihen sisältyy aina ulkoinen välittäjä, koodi, jonkinlainen kielijärjestelmä. Kulttuurin ymmärtäminen edellyttää kollektiivista ymmärrystä, yhteistä koodia, joka kul- kee yhteisössä kommunikaation mukana. Kommunikaatio itsessään vaikuttaa myös sisältöön. Rakennettu kulttuuriympäristö antaa tilan ja paikan, joihin mer- kitykset kiinnittyvät ja joissa ne voidaan havaita.

² Kollektiivinen muisti elää vain niin kauan kuin se on elävän ihmisjoukon tai yhteisön kokemus. Kun se katkeaa, astuu kuvaan historia, joka jäädyttää muis- tot yhteiseksi stereotyyppioksi. Näin siis muisti on vastakohtainen narratiiviselle historialle. Kollektiivinen muisti on jotain, joka ajatuksena liikkuu nykyisyydes- sä ja on osa jonkin joukon aktiivista elämää. Nämä muistot ovat monimuotoisia ja erilaisia, speaktaakkelimaisia ja lyhytaikaisia. Niitä ei ole koottu eikä kirjoitet- tu ylös. (Boyer 1996, 67).

KIRJALLISUUS:

- BOYER, M. Christine: *The City of Collective Memory*, MIT 1996.
 FORNÄS, Johan: *Kulttuuriteoria. Myöhäismodernin ulottuvuuksia*, Vastapaino, Tampere 1998.
 HALBWACHS, Maurice: *On collective memory*, The university of Chicago Press 1992.
 LYNCH, Kevin: *The Image of the City*, 1964.
 NORBERG SCHULZ, Christian: *Existence, space and architecture*, New York 1971.
 RELPH E: *Place and placelessness*, Great Britain 1976.

Kirjoittaja on arkkitehti ja on Lapuan kaupunginarkkitehtina vas- tannut Vanhan Paukun suunnittelusta 1994–2000. Hän tekee lisensiaatintyötä aiheesta ”Rakennettu kulttuuriympäristö kaupunkimarkkinoinnissa, tapaustutkimuksena Lapuan Vanhan Paukun identiteetin muutos”.

helena.arkkit@jippii.fi

Makasiini ja Ison Tehtaan torni. Kuva: Helena Teräviäinen.

